

RECENT COLONITZACIÓ DE MALLORCA PER L'ALIGOT *BUTEO BUTEO*

Jordi MUNTANER¹ i Miquel Àngel REUS²

RESUM.- *Recent colonització de Mallorca per l'aligot Buteo buteo.* Entre els anys 2008 i 2011 diversos observadors varen recollir dades de la probable reproducció de l'aligot *Buteo buteo* a la vall d'Esporles (Mallorca). L'any 2011 es va obtenir la primera dada segura de nidificació al observar-se un grup familiar a finals de juny en una zona d'Esporles que fa partió amb el terme de Valldemossa. Entre els anys 2012 i 2016 s'han fet nombroses observacions d'exemplars o colles territorials en època de reproducció per diferents zones de Mallorca, estimant-se que hi podrien haver de cinc a deu parelles territorials. L'any 2015 es va aconseguir localitzar en una finca de Marratxí el primer niu ocupat i amb polls i el 2016 es va trobar un segon niu amb un adult covant i, posteriorment, amb un pollet com a mínim, a una finca de la marina de Lluçmajor. A més, la primera colla amb indicis segurs de nidificació continua el 2016 pel seu territori entre Esporles i Valldemossa. Per tot això es proposa un canvi a l'estatus a nidificant rar a Mallorca.

Paraules clau: Aligot, *Buteo buteo*, reproducció, colonització, Mallorca.

SUMMARY.- *Recent colonization in Mallorca of Common Buzzard Buteo buteo.* Between 2008 and 2011 various observers gathered information of possible breeding of Common Buzzard *Buteo buteo* in the Esporlas valley area of Mallorca. In 2011 first breeding record was confirmed with the sighting of a family group at the end of June in an area of Esporlas that neighbours Valldemossa. Between 2012 and 2016 numerous observations were made during the breeding season of territorial individuals and groups in different areas of Mallorca, thus suggesting an estimate of five to ten territorial pairs. In 2015 the first occupied nest with young was found at an estate in Marratxí. In 2016 a second nest was located with an incubating adult and subsequently at least one chick at an estate in the Lluçmajor coastal area. In addition, the first pair with confirmed breeding intent continues in 2016 to maintain its territory between Esporlas and Valldemossa. Therefore, a change of status in Mallorca to rare breeder is recommended. *Key words:* Common Buzzard, *Buteo buteo*, breeding, colonization, Mallorca.

¹ Carrer Mèrlera, 23. 07011 Palma. Mallorca. jmuntaner.y@gmail.com

² Casal Sa Fàbrica, bloc, 2, lletra I. 07110 Bunyola. Balears. mareus9@yahoo.es

L'aligot *Buteo buteo* és un rapinyaire polítipic, de mida intermèdia, que pertany a la família dels Accipítrids de l'ordre dels Fal-

coniformes. Presenta una àmplia distribució pel Paleàrtic. La situació taxonòmica d'aquesta espècie està canviant. Fins fa pocs anys es con-

siderava que l'aligot s'estenia fins a la Xina, Japó i illes Kurils i Riukiu (DEL HOYO *et al.*, 1994), però posteriorment s'ha determinat que *B. buteo japonicus*, que ocupa la zona més oriental de Rússia, Corea i el Japó, passa a ser *Buteo japonicus*, amb tres subespècies, i que *B. buteo socotraensis*, que viu a l'illa de Socotra (Iemen), passa a ser *Buteo socotraensis* (CLOUET & WINK, 2000; PORTER & KIRWAN, 2010; DEL HOYO *et al.*, 2015).

Actualment hi ha nou subespècies reconegudes (DEL HOYO *et al.*, 2014) o deu segons un altre autor (CLEMENTS *et al.*, 2014). La subespècie nominal (*ssp buteo*) és la que s'estén per la major part d'Europa, des de la península Ibèrica, per l'oest, fins a Finlàndia pel nord i el nord de Turquia per l'est, incloent nord d'Irlanda i Gran Bretanya. També viu a moltes illes dins de la seva àrea de distribució. Així doncs es troba a les Açores (*ssp. rothschildi*), Canàries (*ssp. insularum*), Madeira (*ssp. harterti*), Cap Verd (*ssp. bannermani*), Còrsega i Sardenya (*ssp. arrigonii*) i Itàlia i Sicília (*ssp. pojana*).

Determinades poblacions més septentrionals es desplacen cap al sud per hivernar en zones del nord d'Àfrica, sud de Turquia, sud-est asiàtic i a àrees més extenses del sud i sud-est d'Àfrica mentre que les més orientals arriben en la seva hivernada fins a l'Índia. A la zona mediterrània europea s'aprecia la hivernada d'exemplars més meridionals que efectuen desplaçaments molt més curts que els anteriors. Els aligots que crien a la península Ibèrica són sedentaris o només efectuen moviments locals

(BUSTAMANTE y SÁNCHEZ, 1997; BALBÁS, 2003).

Es tracta d'una espècie que presenta poblacions denses o molt denses en la major part de la seva àrea de distribució. A moltes zones és un dels rapinyaires més abundants. La població europea s'estima en 814.000-1.390.000 colles reproductores, que equival a 1.630.000-2.770.000 individus adults (BIRDLIFE INTERNATIONAL, 2016). A la península Ibèrica viu l'espècie nominal i és un ocell de presa molt nombrós, especialment a la meitat nord i occidental. A més a més està estesa per quasi tot el territori peninsular, faltant només en algunes zones del sud-est i llevant. Al darrer Atlas dels Aucells Reproductors d'Espanya es va estimar una població de 13.000 a 18.000 colles reproductores per a Espanya i de 690.000 a 1.000.000 a tot Europa (BALBÁS, 2003).

A les Illes Balears l'aligot estava considerat com a hivernant escàs a Menorca i rar a Mallorca, Eivissa i Formentera, i migrant escàs (GONZÁLEZ, *et al.*, 2015). Respecte a la seva presència hivernal, s'han produït casos d'hivernades molt importants, com la que va succeir a Mallorca i, en menor mida, a Menorca l'hivern del 2010 al 2011 (VENTOSO i MUNTANER, 2011). No apareix com a reproductor a cap dels dos Atles dels Aucells Nidificants de Mallorca i Cabrera (AVELLÀ, *et al.* 1997; ADROVER *et al.*, 2010). Però, a partir de l'any 2008 es varen recollir cites d'exemplars presents en època de reproducció a la vall d'Esporles (ADROVER, 2009; BAUZÀ, 2010), així com indicis de la probable nidificació d'una o dues

colles a l'esmentada vall (ADROVER i TÀPIA, 2011). També, una observació els dies 13 i 15 de juny de 2008 d'un exemplar reclamant al puig de Ses Fites de Bunyola (ADROVER, 2009). La primera cita de reproducció que s'ha considerat segura es va registrar el 30 de juny de 2011 i va consistir en l'observació d'una colla amb dos juvenils volanders de l'any en una zona meridional muntanyosa del terme d'Esporles que fa partió amb el de Valldemossa i relativament a prop de la vall d'Esporles (MORRO, 2012). En aquesta zona Antoni Morro i Jordi Muntaner varen tornar a veure un adult assentat el 5 de juny de 2012. Aquesta colla continua instal·lada i s'ha vist durant aquesta primavera amb una darrera observació el 21 d'abril de 2016 (A. Morro, *com. pers.*).

Entre els anys 2012 i 2016 els autors i altres observadors han realitzat nombroses observacions de varies colles d'aligots instal·lades per diverses zones de Mallorca, en època de reproducció o a l'hivern però, amb conducta territorial o amb indicis de reproducció:

1) La colla que es va veure amb polls volanders al 2011 entre Esporles i Valldemossa continua per la zona. Un exemplar es va tornar a veure per la zona el 5 de juny de 2012. Una colla ha estat vista el 16 d'abril de 2016 i sembla que la gent que treballa a la finca els veuen regularment (A. Morro, *com. pers.*). Es tracta d'una reproducció segura.

2) Existència d'una colla reproductora, amb conducta territorial, vols nupcials i reclams durant els mesos de maig i juny de 2016 a

Son Cos (Marratxí): Molt possiblement, ja va niar al 2014 i va niar amb seguretat al 2015. Es tracta d'una reproducció segura.

3) Un adult covant a un nou niu trobat el 2016 a la zona central de la marina de Lluçmajor. El 9 de maig de 2016 es veu, com a mínim, un poll amb plomissó blanc. Es tracta d'una reproducció segura.

4) Localització d'una colla territorial en època de reproducció a la finca de ses Algorfes (Calvià), amb un exemplar fent vols nupcials, reclamant i fent ús del territori el 2014 i 2015 i un exemplar vist per la zona el 6 d'abril de 2016. També hi ha tres observacions, totes fetes al terme de Calvià, que podrien tenir relació amb aquesta colla territorial: la d'un exemplar vist el 15 de maig de 2012 a Son Hortolà, (LÓPEZ-JURADO, 2013), dos exemplars a Son Vic Nou el 17 d'abril de 2013 (MUNTANER, 2014) i la de cinc exemplars vists a Mofarés el 20 d'agost de 2014 per Guillem Alomar (*com. pers.*). El 6 d'abril de 2016 es va localitzar un exemplar volant molt baix des de ses Algorfes cap a Son Alfonso, indicatiu que aquesta colla es manté per la zona. Es considera una reproducció probable.

5) Presència d'una colla reproductora, com a mínim, amb exemplars exhibint comportament nupcial, a la zona compresa entre les finques de Son Sales (Palma) i Son Sureda (Marratxí) l'any 2012, 2013 i 2016, trobant-ne un niu que podria haver estat d'aquesta espècie. Es considera una reproducció probable.

6) Una o dues colles territorials, amb exemplars volant junts i

reclamant, així com diverses observacions d'exemplars tots sols en època de reproducció, per una zona àmplia de la part oest de la marina de Llucmajor, amb observacions que suposen indicis de reproducció a Son Mandivi, amb cites d'un exemplar i d'una colla reclamant durant el mes de juny i maig de 2013, Son Monjo, amb dos exemplars piulant i volant baixos el 27 de febrer de 2013, a Son Granada, on també es varen veure dos exemplars junts volant baixos i piulant el 18 de febrer de 2014 i un altre exemplar a prop d'un niu de milanes el 29 de maig de 2014 i, finalment, a son Verí de Dalt, on el 18 de febrer de 2016 es varen observar dos exemplars remuntant i piulant que varen partir en direcció NO. Es considera una reproducció probable.

7) Dues observacions que podrien permetre suposar la presència d'una colla per la zona del Galatzó (Puigpunyent): un exemplar vist el 29 de juny de 2012 a la Reserva del Galatzó, dos exemplars el 27 de juny de 2012 al Galatzó (GARNET, 2013) i un jove fotografiat el 15 d'agost de 2010 al puig del Galatzó (Rius, 2011). Es considera una reproducció possible.

8) Presència d'un exemplar en època de reproducció durant la primavera del 2014, el 23 de març a s'Avallat i el 24 de maig a s'Avall (Ses Salines i Santanyí). Es considera una reproducció possible.

9) El 2016 s'ha vist una colla per la zona compresa entre el puig de sa Cova (Felanitx) i el puig Gros (Santanyí) (J. Sunyer, *com. pers.*). Es considera una reproducció possible.

10) Una possible colla es va veure a Son Suau (Manacor) el 18 d'abril de 2016 on el dia 10 ja s'havia observat un exemplar solitari (J. Sunyer, *com. pers.*). Es considera una reproducció possible.

11) Finalment hi ha una observació d'una colla volant per la finca d'Es Cabàs (Santa Maria), a començaments d'abril de 2016. Es considera una reproducció possible.

Es poden veure totes aquestes cites a la Taula 1. Altres dades que poden suposar presència de territoris o podrien ser exemplars de qualcun dels territoris abans esmentats són l'observació d'un exemplar el 22 de maig de 2012 a la carretera de Porreres a Llucmajor (Roig, 2013) i la d'un exemplar vist a la finca de Monnàber Vell (Campanet) el 15 de juliol de 2013.

Dades de reproducció segura

A més de la primera dada de reproducció segura esmentada més a dalt i obtinguda el 2011 (MORRO, 2012) es descriuen les dues altres dades segures obtingudes posteriorment. El 2015 es varen veure exemplars en plena època de reproducció, a la finca de Son Cos, on ja hi havia forts indicis de nidificació obtinguts anys anteriors. El 13 de març dos exemplars varen sortir d'un pinar, un d'ells reclamant. En una ràpida inspecció del punt d'on varen partir, es va detectar un niu que es va suposar era d'aligot. Posteriorment, l'11 d'abril es va fer una breu visita al niu del qual va sortir un adult volant. Posteriorment, es varen poder veure amb telescopi un mínim de dos polls petits amb plomissó blanc, per la qual cosa es tracta del pri-

Data	Municipi	Localitat	Observació	Autor
14-03-2011	Llucmajor	Camí de s'Àguila	Tres exemplars volant.	REU
25-05-2012	Marratxí	Finca Son Sureda	Un ex.volant molt baix en actitud d'alimentació. No me va semblar un migrant.	MUN
05-06-2012	Esporles	Son Pacs (Pa de Figa)	Un ex.volant a l'oest del Pa de Figa fa un picat i es perd. Torna a sortir i es posa a un arbre al coster oest.	MOR, MUN
08-06-2012	Marratxí	Son Sureda	Un ex. sobrevolant la finca.	REU
06-06-2012	Marratxí	Finca Son Sureda	Un ex.volant molt baix al mateix lloc on vaig veure un el 25 de maig , remunta molt alt i es perd.	MUN
11-06-2012	Marratxí	Finca Son Sales	Un ex. al pinar on es veuen habitualment.	REU
12-06-2012	Marratxí	Finca Son Sales	Dos exs. junts remuntant sobre la finca de Son sales.	MUN, MAN
18-06-2012	Marratxí	Finca Son Sales	Un ex.entra al pinar on es veuen habitualment i surt volant amb una rata a les urpes.	REU
20-06-2012	Marratxí	Finca Son Sales	Un ex. sobrevolant la zona baixa. No trobam cap niu al pinar de Son Sureda.	MUN, REU
28-06-2012	Puigpunyent	Reserva del Galatzó	Un ex.vist volant sobre la Reserva del Galatzó.	MOR
09-07-2012	Marratxí	Son Sureda	Un ex. en vol sobre la finca.	REU
05-02-2013	Llucmajor	S'Allapassa	Un ex. volant.	MUN
19-01-2013	Marratxí	Son Sureda	Pinaret al mig de la finca, sembla hi a una colla territorial, com el 2012.	MUN
27-02-2013	Llucmajor	s'Allapassa	Bastant a prop d'on vaig veure un ex. el 05-02-2013, un ex. és atacat per una colla de milanes.	MUN
08-03-2013	Marratxí	Son Sureda	Posat a un arbre mort. Se'n va volant cap a Sa Cabana.	REU
18-03-2013	Marratxí	Son Sureda	Un ex. en vol sobre la finca.	REU
20-03-2013	Marratxí	Son Sureda	Travessa l'autopista Palma Inca i se'n va cap al bosc de la finca Es Cos. Vol bastant directe.	MUN
17-04-2013	Calvià	Son Vic Nou	Agafant altura sobre el pinar de la finca de Son Vic Nou.	MUN
27-05-2013	Llucmajor	Son Mandivi	Un ex.volant baix, se li sent piular, es posa a un pi i el perdem per darrer del pinar.	MUN, SUN
29-05-2013	Llucmajor	Son Mandivi	Un ex.per on el vàrem veure fa dos dies. Vola per entre els pins per la cresta de la colina i parteix.	MUN
04-06-2013	Marratxí	Finca Es Cos	Un ex.va des de Festival Parc cap al pinar des Cos amb una presa a les urpes.	MOR
04-06-2013	Llucmajor	Son Mandivi	Dos exs. piulant i fent parada nupcial.	MUN
05-06-2013	Marratxí	Festival Parck	Un exemplar posat a una farola.	FDA
13-06-2013	Marratxí	Son Cos	Un ex. sobrevolant el pinar, barallant-se intermitentment amb un corb, reclama piulant repetidament.	MUN
14-06-2013	Marratxí	Son Cos	Un ex. entra a una zona del pinar. No dóna temps a cercar possible nidificació.	MUN

Data	Municipi	Localitat	Observació	Autor
18-06-2013	Marratxí	Son Cos	Un ex.al pinar on l'hem vist altres vegades, barallant-se amb una colla reproductora de milanes.	MUN
15-07-2013	Campanet	Monnaber Vell	Un ex.vist per la finca.	MUN
08-10-2013	Marratxí	Son Sales	Un exemplar vola entre s'Extremera i Festival Parc.	REU
18-02-2014	Llucmajor	Son Granada	Dos exs. volant junts baixos i reclamant. Més tard volen més alts i continuen piulant. Semblen acollats.	MUN
27-02-2014	Llucmajor	Finca Son Monjo	Dos exs. piulant i volant a mitja altura a 5 quilòmetres d'on vaig veure una colla el dia 18 d'aquest mes.	MUN
19-03-2014	Marratxí	Finca Son Cos	Un ex.volant baix sobre el pinar de Son Cos vist un parell de vegades. En una ocasió piula una vegada.	MUN
21-03-2014	Campanet	Son Vidal	Un ex. clar caçant a un sementer, després es fica dins d'un pinar.	REU
23-03-2014	Santanyí	Estany de ses Gambes	Un ex. volant baix.	MUN
01-05-2014	Marratxí	Finca Son Cos	Un ex.sobrevolant molt baix els pinars propers a l'autopista Palma a Inca.	MUN
15-05-2014	Marratxí	Son Cos	Un ex.entra al pinar central de Son Cos i al poc torna a volar directe cap als ametllers.	MUN
21-05-2014	Calvià	Finca Ses Algorfes	Un ex.sobrevola els conreus fent una mica de vol nupcial. Un altre més enfora sobre el pinar.	MUN
24-05-2014	Santanyí	S'Avall-Cala en Tugores	Un exemplar s'aixeca del terra amb una presa a les urpes.	MUN
09-06-2014	Marratxí	Finca Son Cos	Un ex. fent vols nupcials i reclamant insistentment durant una bona estona.	MUN
09-06-2014	Calvià	Finca Ses Algorfes	Un ex. reclamant durant el poc temps que vaig estar al pinar central de la finca.	MUN
13-03-2015	Marratxí	Finca Son Cos	Dos exs. surten del pinar i un reclama. Entram al pinar i trobam un possible niu d'aligots.	MUN
11-04-2015	Marratxí	Finca Son Cos	Adult covant a un niu trobat anteriorment i que es va suposar pertenyia a aquesta espècie.	MUN
11-05-2015	Marratxí	Finca Son Cos	Adults al niu. Un mínim de dos polls petits amb plomissó blanc.	MUN
08-06-2015	Marratxí	Finca Son Cos	Un adult volant a prop del niu. Un poll mínim, crescut, però amb plomissó al cap. Volarà en una setmana.	MUN
08-02-2016	Felanitx	Puig de Sa Cova	Dues milanes encalçant una colla d'aligots que es posen pels pins.	SUN
16-02-2016	Felanitx	Puig de sa Cova	Dos exemplars volant baixos.	SUN
18-02-2016	Llucmajor	Son Verí de Dalt	Dos exemplars fan vol remuntant en cercles i un reclama varies vegades. Es van cap al NO.	MUN
08-03-2016	Llucmajor	Cas Frares	Un exemplar es baralla amb una milana. Entra reiteradament a un niu de corb que pot ser ocupa.	MUN
30-03-2016	Llucmajor	Cas Frares	Exemplar covant a niu, crec que aquest niu era de corb. Segon niu trobat a Mallorca.	MUN

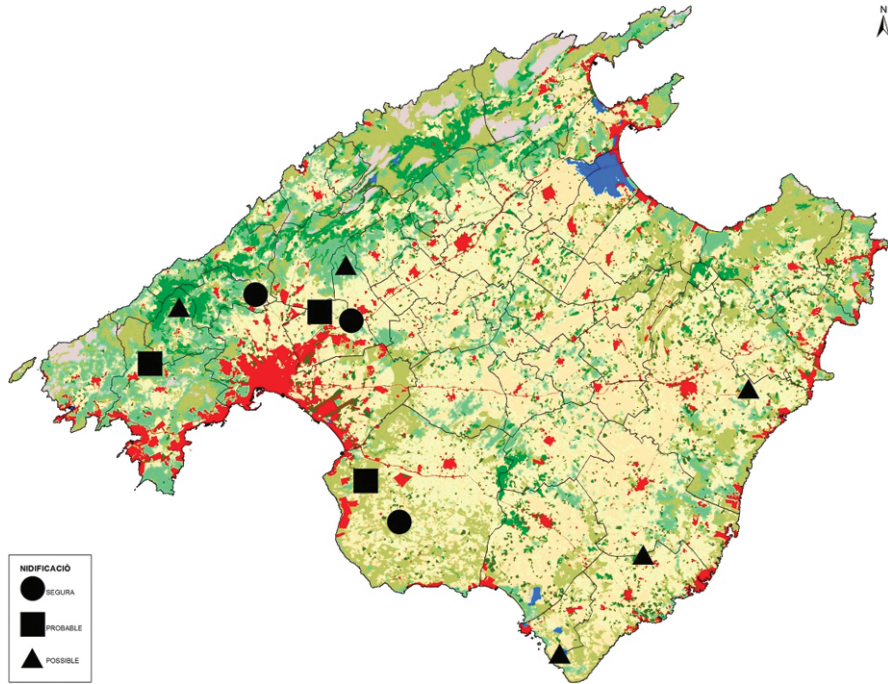
Data	Municipi	Localitat	Observació	Autor
30-03-2016	Llucmajor	Ses Males Cases	Un exemplar volant baix cap al SE, se'l sent piular. Està a 2,3 quilòmetres del niu trobat aquest dia.	MUN
09-03-2016	Marratxí	Son Sureda	Un ex. posat a un pi. Després entra dins del pinar.	REU
01-04-2016	Santa Maria	Es Cabàs	Dos ex. en diferents moments volant, entre Son Oliver, Penyal d'es Cabàs i Coll d'en Salleres.	REU
10-04-2016	Manacor	Son Suau	Un exemplar volant baix	SUN
06-04-2016	Calvià	Ses Algorfes	Un exemplar volant baix creua de les Algorfes cap a Son Alfonso. Es tracta d'un resident.	MUN
16-04-2016	Esporles	Son Pacs (Pa de Figa)	Una colla observada a la zona a on varen niar al 2011.	MOR
18-04-2016	Manacor	Son Suau	Un ex. més tard, possible colla volant baix sobre els pins.	SUN
29-04-2016	Marratxí	Son Sureda	Un ex. volant baix per la zona del pinar, vist dues vegades.	REU
04-05-2016	Marratxí	Finca Son Cos	Dos exemplars junts, piulant i fent vols nupcials o territorials per la zona on varen niar al 2015.	REU, MUN
09-05-2016	Llucmajor	Cas Frares	Com a mínim vist un niu amb plomissó blanc al niu i un adult sobrevolant-lo i reclamant	MUN
17-05-2016	Calvià	Ses Algorfes	Un ex. reclamant i barallant-se amb un xoriguer i una àguila calçada	MUN

Taula 1. Observacions d'aligots *Buteo buteo* vists en època de reproducció o a l'hivern però, amb conducta territorial o amb indicis de reproducció a Mallorca, segons els autors: Francis de Andrés (FDA), Xavier Manzano (MAN), Antoni Morro (MOR), Jordi Muntaner (MUN), Miquel Àngel Reus (REU), Josep Sunyer (SUN).
Table 1. Common Buzzard Buteo buteo observations with territorial or breeding behaviour in Mallorca during the breeding season or winter, made by observers: Francis de Andrés (FDA), Xavier Manzano (MAN), Antoni Morro (MOR), Jordi Muntaner (MUN), Miquel Àngel Reus (REU), Josep Sunyer (SUN).

mer niu ocupat trobat a Mallorca i a les Illes Balears d'aquesta espècie. Més endavant s'ha continuat fent un control amb telescopi del niu amb els següents resultats: l'11 de maig un mínim de dos poll petits coberts encara de plomissó blanc. El 8 de juny un poll crescut, com a mínim, amb plomissó blanc al cap. L'11 de juny un poll com a mínim, encara amb plomissó blanc al cap.

El 8 de març de 2016 es va localitzar un exemplar barallant-se

amb una colla reproductora de milanes *Milvus milvus* que regenten un niu a la marina de Llucmajor. A continuació es va observar com un exemplar, reclamant, entrava i sortia d'un pi. El 30 d'aquest mes es va comprovar que un adult covava, fent servir, segurament, un niu de corb que havia estat ocupat anys enrere. El 9 de maig es va poder veure almanco un poll amb plomissó blanc. Aquest és el segon niu d'aligot que es troba a

Mapa 1. Localització dels nius i territoris detectats d'aligot *Buteo buteo* a Mallorca en el període 2011-2016. Símbols: Cercle, reproduccions segures; Quadrats, reproduccions probables; Triangle, reproduccions possibles. Els tons verds corresponen a vegetació arbòria i arbustiva, els grogosos i ataronjats a conreus i els vermells a nuclis de població. Mapa: Ferran Didac Lluç Dubon.

*Map 1. Nest and territory localities of Common Buzzard *Buteo buteo* in Mallorca 2011-2016. Key: Circles, confirmed breeding; Squares, probable breeding; Triangles, possible breeding. The green shades correspond to tree or bush vegetation, yellow and orange shades to farmable land, red shades to urban areas and blue shades to wetlands. Map: Ferran Didac Lluç Dubon.*

Mallorca. La colla d'Esporles està a uns 13 quilòmetres de la de Marratxí i aquesta està a uns 21 quilòmetres de la de Lluçmajor (Mapa 1).

CONCLUSIONS

Per totes les dades disponibles es pot considerar que aquesta espècie ha colonitzat recentment Mallorca com a reproductor i que

es troba niant en baixa densitat a l'illa, però, segurament, més estès del que sembla, estimant-se que hi podrien haver de cinc a deu parelles territorials. El fet que aquesta incipient població reproductora sigui molt petita dificulta la localització de colles reproductores. També dificulta la localització d'exemplars territorials el fet que hi hagi un pas migratori prenupcial

d'aligots que es perllonga fins a finals d'abril (GORA, 2016). Cal suposar que l'aligot anirà incrementant la seva població reproductora ja que l'hàbitat és molt adient per a aquesta espècie.

Es proposa fer una modificació del seu estatus actual, pel que respecta exclusivament a la reproducció, podria ser: Nidificant rar a Mallorca.

BIBLIOGRAFIA

- ADROVER, J. 2009. *Buteo buteo*. A: Suárez, M.; González J.M.; Rebassa, M.; López-Jurado, C.; García-Febrero, O.; Coll, D.; De Pablo, F.; Pons, A. i Martínez, O. Registres Ornitològics 2008. *AOB*, 23: 134.
- ADROVER, J.; ARTIGUES, C.; CARRASCO, G.; FIOL, C.; LLADÓ, X.; MARTÍNEZ, J.L.; MAS, R.; MUÑOZ, A.; PAPPAL, L. i SUÁREZ, M. 2010. *Atlas dels Aucells Nidificants a Mallorca i Cabrera, 2003-2007*. GOB. Palma.
- ADROVER, J. i TAPIA, J. 2011. *Buteo buteo*. A: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; Garriga, E.; De Pablo, F., Escandell, R.; Méndez, X. i Martínez, O. Registres Ornitològics 2010. *AOB*, 25: 134-138.
- AVELLÀ, F.J.; GARCÍAS, P.J.; JURADO, J.R. i MUÑOZ, A. 1997. *Atlas dels Aucells Nidificants a Mallorca i Cabrera (1983-1994)*. GOB. Palma de Mallorca.
- BALBÁS, R. 2003. Busardo ratonero *Buteo buteo*. En: Martí, R. y Del Moral, J.C. (Eds.). *Atlas de las Aves Reproductoras de España*: 184-185. Dirección General de Conservación de la Naturaleza - Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- BAUZÀ, A. 2010. *Buteo buteo*. A: González, J.M. Suárez, M.; Rebassa, M.; López-Jurado, C.; Martínez, O.; Pons, A.; De Pablo, F.; Escandell, R. i Florit, J. Registres Ornitològics 2009. *AOB*, 24: 138.
- BIRD LIFE INTERNATIONAL. 2016. Species factsheet: *Buteo buteo*. Downloaded from <http://www.birdlife.org>.
- BUSTAMANTE, J. y SÁNCHEZ, A. 1997. Busardo Ratonero *Buteo buteo*. En: Purroy, F.J. (Ed.). *Atlas de las Aves de España, 1975-1995*. SEO-BirdLife. Lynx Edicions. Barcelona.
- CLEMENTS, J.F., SCHULENBERG, T.S., ILIFF, M.J., ROBERSON, D., FREDERICKS, T.A., SULLIVAN, B.L. and WOOD, C.L. 2014. The eBird/Clements checklist of birds of the world: Version 6.9.
- CLOUET, M. & WINK, M. 2000. The Buzzard of Cabo Verde *Buteo (buteo) bannermani* and Socotora *Buteo (buteo) spp.*: first results of a genetic analysis based on nucleotide sequences of the cytochrome b gene. *Alauda* 68 (1): 55-58.
- DEL HOYO, J., ELLIOT, A. & SARGATAL, J. Eds. 1994. *Handbook of the Birds of the World*. Vol. 2. New World Vultures to Guinea-fowl: 185. Lynx Edicions. Barcelona.
- DEL HOYO, J., COLLAR, N.J., CHRISTIE, D.A., ELLIOTT, A. & FISHPOOL, L.D.C. 2014. *HBW and BirdLife International Illustrated Checklist of the Birds of the World*. Barcelona, Spain and Cambridge UK: Lynx Edicions and BirdLife International.
- DEL HOYO, J., COLLAR, N. & MARKS, J.S. 2015. Japanese Buzzard (*Buteo japonicus*). In: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D.A. & de Juana, E. (Eds.). *Handbook of the Birds of the World Alive*. Lynx Edicions, Barcelona. (retrieved from <http://www.hbw.com/node/467356> on 28 April 2015).
- GARNET, Ph.A. 2013. *Buteo buteo*. A: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; García-Febrero, O.; Martínez, O. Registres Ornitològics 2012. *AOB*, 27: 108-109.

- GONZÁLEZ, J.M.; LÓPEZ-JURADO, C.; MUNTANER, J.; REBASSA, M.; SUNYER, J. i VICENS, P. 2015. Annex II: Estatus de l'Avifauna Balear. *AOB*, vol. 29: 181-193.
- GORA, 2016. *Buteo buteo*. A: González, J.M.; López-Jurado, C.; Martínez, O. i Pons, M. Registres Ornitològics 2015. *AOB*, 30.
- LÓPEZ-JURADO, C. 2013. *Buteo buteo*. A: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; García-Febrero, O. i Martínez, O. Registres Ornitològics 2012. *AOB*, 27: 108-109.
- MORRO, A. 2012. *Buteo buteo*. A: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; Méndez, X.; Garriga, E.; De Pablo, F.; García-Febrero, O. i Martínez, O. Registres Ornitològics 2011. *AOB*, 26: 159-160.
- MUNTANER, J. 2014. *Buteo buteo*. A: Suárez, M.; González, J.M.; López-Jurado, C.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; Martínez, O. i García-Febrero, O. Registres Ornitològics 2013. *AOB*, 28: 98-99.
- PORTER, R. F. & KIRWAN, G. M. 2010. Studies of Socotran birds VI. The taxonomic status of the Socotra Buzard. *Bulletin of the British Ornithologists' Club*, 130 (2): 116-131.
- RIUS, G. 2011. *Buteo buteo*. En: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; Garriga, E.; De Pablo, F.; Escandell, R.; Méndez, X. i Martínez, O.. Registres Ornitològics 2010. *AOB*, 25: 134-138.
- ROIG, LL. 2013. *Buteo buteo*. En: González, J.M.; Rebassa, M.; Ventoso, L.; López-Jurado, C.; García-Febrero, O. i Martínez, O. Registres Ornitològics 2012. *AOB*, 27: 108-109.
- VENTOSO, L. i MUNTANER, J. 2011. Important hivernada i migració prenupcial d'Aligot *Buteo buteo* a Mallorca, 2010-2011. *AOB*, 25: 57-61.

(Rebut: 8.05.2016; Acceptat: 15.05.2016)